

MAHOMET (238) *sb m*

Mahomet (199), **Mahmet** (23), **Mahumet** (14), **Mahmud** (1), **Mahamied** (1); Mahomet *PatKaz I* (2), *KromRozm II*, *OrzList*, *BibRadz* (2), *GrzegRóżn* (3), *OrzQuin* (2), *Prot*, *RejAp* (4), *BiałKat* (8), *BielSpr* (2), *PapPrPan*, *ModrzBaz* (2), *SkarŻyw*, *StryjKron* (12), *CzechEp*, *NiemObr*, *ReszPrz* (4), *WerGośc*, *GórnRozm*, *KochWr* (2), *OrzJan* (9), *SkarKaz* (2), *CzahTr*, *SkarKazSej* (3); Mahmet *WróbŻółt*, *BielSat*, *SzarzRyt*; Mahumet *RejPos*; Mahmet: Mahmud : Mahamied *LibLeg* (12:1:1); Mahomet : Mahmet: Mahumet *MetrKor* (2:-:2), *MiechGlab* (10:8:1), *BielKron* (120:-:10).

-ch- (211), -h- (27).

a oraz o jasne (w tym w a 11 r. błędne znakowanie); -et (16), -ét (5); -et *OrzQuin* (2), *KochWr* (2); -et : -ét *BiałKat* (6:2), *OrzJan* (6:3).

N sg Mahomet (138); w pozostałych przypadkach: *decl* (95), *indecl* [tylko Mahmet, Mahmud w funkcji *n-pers*] (5).

sg N Mahomet (138). ◊ *G* Mahometa (30), Mahmet (2) [zawsze: Mahmet Kireja]. ◊ *D* Mahometowi (21). ◊ *A* Mahometa (17), Mahmet (2) [w tym: Mahmet baszę (1)]. ◊ *I* Mahometem (7), Mahmud [Mahmud agą] (1); ~ -em (1), -(e)m (6). ◊ *L* Mahomecie (5). ◊ *V* Mahomecie (3). ◊ *pl N* mahometowie (10). ◊ *G* mahomet(o)w (1). ◊ *D* mahomet(o)m (1).

Sł stp, *Cn brak*, *Linde XVIII w.*

1. *n-pers* Imię arabskie, pospolite w całym świecie muzułmańskim (z arab. Muhammad 'godny chwały') (225) : Po śmierci Machumeta panował syn jego Amurates wtory. *MiechGlab* 67 (8); abismi od dworv nałczego yednego dworzany na daly mahamieda *LibLeg* 10/67v (3); ten gdy vmárł/ oltháwił krolestwo czterzem synom / ktorych są ty imioná Kálápin/ Moizész/ Máchomet/ y Muftáphá. *BielKron* 240v; Ierzyk Skánderbeg Káltryotus rycerz Kryftułow Książę Albáńskie/ Máchometowi Carzowi Tureckiemu S.D. Pizész mi Máchomecie przypominájąc z młodych lat towarzyństwo nałze záchowáłe *BielKron* 253 (75); *OrzQuin* K3v (2); *BielSpr* 11v (2); *StryjKron* 617 (7); *OrzJan* 74 (4).

W połączeniu z liczebnikiem porządkowym (4): *MiechGlab* 40 (3); MAchomet wtory/ ómy Krol Turecki/ kthory opánowáwłszy wżytkę Trácyą obległ Konstántynopole *BielKron* 251.

W połączeniu z tytułem (21): *MiechGlab* 30 (2); A śnym yesdzy Machmeth Aga Multipharaka Cessarszki *LibLeg* 9/52; od Mahmetkyreya Czarza y od przodkow naschich [...] the wżiczkie zle wczinky, y then zli vmił zvmysłv śwego wirzvczyłyfmi *LibLeg* 10/96 (9); *BielKron* 254 (6); Máchmet Báłzá nam śie pánem ziówił *BielSat* G2; á potym vmárłemu głowę ścięto/ ktorą przynioł Iánozárzyn ieden zá wielki podarek Ceffárzowi Máchometowi. *StryjKron* 617 (3).

a. O Muhammadzie ibn Abdallahu (570 – 632), twórcy islamu (99) : *PatKaz I* 9v (2); á Machometa zowá Machmet roffolla, to iłt [!], Machometh ielth śprawiedliwość Boża *MiechGlab* 20 (4); *WróbŻółt* cc2; *KromRozm II* o3v; *BibRadz I* 451a marg (2); Był Máchumet ná świecie Herákliufowego pánowánia látá piętnástego. MAchumet był z oycá Arábá pogániná/ á z mátki Izmáelłkiey Agáreny Zydowki vrodzony. *BielKron* 165; Obáčź śie co czyniź Othomanie/ co zá znaki thwego proroká Máchometá/ co zá pímo grunthowne wálzey wiary *BielKron* 246; W tym krolestwie ielł Mediná Tálnábi/ gdzie Máchomet leży. *BielKron* 263v (35); *RejAp* 81 (3); Bo żydowie pokládáli [...] nádzyeie

o wleczeniu tey rány swoiey á bolefnego wrzodu tego/ w ofiárach swoich/ w wypełnieniu zakonu swoiego. Turcy w Alkoranie swoim á w rospRAWach y w postánowieniu Máhometá swego. *RejPos* 327; *BiałKat* 128v (6); *ModrzBaz* 82v (2); *SkarŻyw* 544; *StryjKron* 135; *CzechEp* 381; *NiemObr* 59; Iáko Máhometh dopuścza mieć záráz wiele żon/ ták y teráznieyfy kácerze/ vczá y czyniá *ReszPrz* 42 (4); iż oni [Turcy] ná iedno rofkazánie Máhometá swoiego/ wtrzymawáiá fię przez wzyftek czás żywotá swego od wina/ od piwá/ y od wżego co vpoić może. *WerGośc* 211; *GórnRozm* D3; *OrzJan* 26 (2); *SkarKaz* 275b (2); *SkarKazSej* 678b (3).

W formułach liczenia lat u muzułmanów (3): Wiambolie. pyáthnaftwego dnya Marcza A poźmyerczy Machometha dzyewyącz seth trzydzyeczty y rok *MetrKor* 38/321; Pyffán wKyrkyeliv. od mahmetha proroka naschego Rokv Dzyewyeczftnego cztedzieczy [!] y fyodmego Myefyacza Aprilla XXV *LibLeg* 10/98v; *StryjKron* 100.

Zestawienia (4): yako zamvrvd z prorokow wifly. yestefz mahvmeth mvftapha. Boza chwała y modlithwa naczte nych bandzie. y wyelye dzywow. ktoreíf czynyl za Bozim danim. *MetrKor* 46/46 (3); *LibLeg* 10/98v.

W przen (1) : Grzegórz Antykryft wtóry Máhomet. *BiałKat* 181 marg.

Przen (17) :

a) *Metonimicznie: wiara w Mahometa, islam* (14) : Thakże odtichmiaft y po dzis dzien Máhometowi fluzá. *MiechGlab* 20; *BielKron* 9 (5); *RejAp* 82; *BiałKat* 128v; Niechay Turczyn Krześcian o przymierze prosi/ Niech fie s swym Máhometem wyfoko nie wznosi. *PapPan* B2; *KochWr* 26 (2); *OrzJan* 97 (2); Gdyż ták dziatki niewinne pániénki vcźciwe/ Iedno poźly pod száble drugie pod zelzywe. Niewole fá poddáne nieprzyacielowi/ Ktore wiárę oddály fwą Máhometowi. *CzahTr* E4v.

b) *Turcy* (3) : *Prot* A4; á teraz/ kiedy mieczem nie flowy fpornémi Mahomet wiárę Pána Kryftufowę burzy/ prosić/ by fie nieścęściém wáfzym kárác nie chćieli, *OrzJan* 70; nietylko wiek złoty W twey Polfcze widzieć mamy/ lecz y przed náfzego Chryftá krzyżem gwałt zwykły Máhmetá krwáwego. *SzarzRyt* C3.

2. *Wyznawca islamu, muzułmanin* (13) : bowiem też Machometowie pannę Marią maiá w pocześności *MiechGlab* 71; *OrzList* h3v; tráfiłem ná iednego Máhometá ktory poznáł zem był Krześcijáninem *BielKron* 457; Y zmyfliłem fobie Poft h nigdy nie iadác mięfá/ tylko troché owocow/ ábych fie v Máhometow swiętym zdał *BielKron* 459, 455v [2 r.], 456v [2 r.], 459v, 460.

W połączeniu szeregowym (1): Przeto ktorzy w tym pismo potwarzáiá/ fá ábo Zydowie/ abo Máhometowie/ ábo Epikurowie *GrzegRóżn* F2v.

Szereg: »zyd, mahomet« (2): Zydowie/ Máhomethowie/ thego iednego Bogá Oycá Pána Kryftufowego nie chcá *GrzegRóżn* M4, M3v. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

Synonimy: 2. *beserman, bezermaniec, bisurmanin, musulman.*

Cf **MAHOMETAN**, [**MAHOMETCZYK**], **MAHOMETYSTA**